

LIBRARY OF THE FACULTY OF ORTHODOX THEOLOGY IN BUCHAREST BETWEEN TRADITION AND MODERNITY

Drd. Ovidiu-Ionuț AVRAM
PhD Candidate, Universitatea din București

Abstract: The aim of this article is to present an analysis of the library of The Faculty of Orthodox Theology "Justinian the Patriarch", from library science perspective, by presenting its establishment, the historical development and its status in the post-communist era, along with the informatisation process, as a modernisation process. There are few studies that have presented only the library as a distinct structure of the faculty, and that is because it is hard to separate the library from the faculty itself. By reinterpreting all the information about the library, we can conclude that it was from the beginning an important library for the academic and theological community in Bucharest, it was close to the heart of all the clergy and hosted, and it still does, important collections of old and rare books, important theological collections and specially one of the most important collections of theological periodicals. This library constantly struggled to maintain a high academic level and has functioned by implementing, since its establishment, all the library science standards from its time.

Keywords: theology, library, history, library functions, education, library science, library software

1. Preliminarii

Printre bibliotecile afectate de contextul istoric din secolul XX, se numără și Biblioteca Facultății de Teologie din București. Aceasta a parcurs, alături de Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, toate etapele configurării învățământului teologic din România și ale istoriei Bisericii Ortodoxe Române, devenind una dintre Bibliotecile de referință în domeniul teologiei din țara noastră¹.

De-a lungul istoriei, Biblioteca Facultății de Teologie din București a reușit să se adapteze atât transformărilor politice, care au influențat în mod inevitabil Biserica și tot ce era în directă relație cu ea, cât și transformările din interiorul Bisericii, devenind, odată cu instaurarea regimului comunist de stat, Biblioteca de referință pentru sistemul de învățământ teologic de la acea vreme. Astfel, aceasta a reușit să răspundă nevoilor comunității academice și a mediului teologic din România.

Ultima dintre etapele parcurse de Biblioteca Facultății de Teologie din București îl reprezintă și procesul de informatizare, o necesitate practică impusă atât de deschiderea mediului teologic universitar către comunitățile academice occidentale, cât și de tendințele biblioteconomice care au influențat bibliotecile din România. Scopul studiului de față este de a prezenta procesul de informatizare al Bibliotecii Facultății de Teologie din București, proces de reformare al uneia dintre cele mai prestigioase Biblioteci Teologice din România.

¹ Un articol mai amplu cu privire la Biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă din București a fost publicat în *Anuarul pe 2021 al Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”* din București.

2. Repere istorice cu privire la Bibliotecii Facultății de Teologie Ortodoxă din București²

Informațiile despre BFTOB sunt cuprinse în articole și studii în care sunt prezentate aspecte istorice ale facultății sau ale învățământului teologic universitar din București. Aceste studii cuprind perioada 1881-1948, perioada în care Facultatea a funcționat în cadrul Universității din București, dar și perioada următoare de după 1948 până în 1989, perioadă în care Facultatea a devenit Institut de grad universitar. În schimb, pentru perioada post comunistă nu sunt notate informații noi, relevante, cu privire la Biblioteca Facultății, chiar dacă în această perioadă facultatea a fost reintegrată și funcționează în Universitatea din București, fapt ce a influențat și parcursul istoric și funcțional ale Bibliotecii³. Așadar, perioada de activitate a BFTOB se poate împărți între perioada 1881-1947, când aceasta a funcționat în cadrul Universității din București, deservind Facultatea de Teologie, perioada 1947-1989 când facultatea a fost transformată în Institut Teologic de Grad Universitar și perioada 1990-prezent, când facultatea a revenit în cadrul celei mai prestigioase Universități din România, Universitatea din București.

Conform mențiunilor din revistele centrale ale Bisericii Ortodoxe Române, BFTOB a luat ființă la puțin timp după deschiderea Facultății pe care o deservea. Rolul acesteia a fost atât de a susține și contribui la îmbunătățirea calității procesului didactic, dar, pe de altă parte și oferirea de suport info-documentar studenților interni și externi ai facultății, unii dintre ei fără posibilități în a-și procura materialul didactic necesar⁴. La scurt timp, aceasta a deservit și ca spațiu de conservare, pentru fonduri documentare donate de către personalități bisericești sau achiziționate de către profesori cu scopul de a dota această bibliotecă.

În această perioadă, BFTOB a funcționat în Internatul înființat în spațiul pus la dispoziție de către Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice, în cadrul Bisericii Sfântul Gheorghe Vechi⁵, fiind cunoscută ca Biblioteca Internatului Facultății de Teologie

² În continuare denumirea Bibliotecii Facultății de Teologie din București va fi abreviat BFTOB

³ Pentru perioada de după 1990, am regăsit redactate trei articole care fac referire la Biblioteca Facultății de Teologie a Universității din București. Primul este scris de drd. Silviu Nedelcu și face referire la perioada 1948-1977, perioada în care facultatea a fost scoasa din Universitate, iar biblioteca a înglobat în alte fonduri, devenind, astfel, un fel de bibliotecă teologică centrală la nivel național, diferită de Biblioteca Centrală a Facultății, așa cum se va vedea în continuare. Alte două studii, sunt scrise de drd. George-Marius Coșarcă, angajat al bibliotecii din anul 2019. Unul face o rememorare a istoriei bibliotecii, iar altul face referire sumară a colecției de periodice și publicații seriale din cadrul fondului de publicații.

⁴ Pentru a veni în sprijinul acestor studenți fără posibilități materiale pentru a-și cumpăra cărți, Rectoratul Universității din București acorda în fiecare an câte un premiu din *Fondul Benli și Baici*. Acest fond a fost înființat în 1878, din două participațiuni în capital de 1000 ruble și 1000 florini austrieci și a fost depus la Banca Națională. Actele de donație către Universitatea din București și dispozițiile pentru utilizarea lui sunt publicate în: *Anuarul [Universității din București pe anul] 1892-1893, apud: Gazeta Transilvaniei, LX, nr. 251, miercuri 12 (24) noiembrie 1897, pp. 2-3. Vezi și Anuarul Universității din București pe anul școlar 1912-1913, XXI (1913), p. 97.*

⁵ Întrucât Facultatea de Teologie a fost înființată fără un statut juridic, în anul 1881, aceasta a funcționat provizoriu în spații oferite de Universitatea din București. În anul 1883 se suspendă cursurile și abia în anul 1884, când se redeschide facultatea, se solicită Ministerului acordarea de săli și un spațiu pentru internatul facultății. Vrednicul de pomenire Mitropolitul Iosif Naniescu, la acea vreme Mitropolitul Moldovei, solicita acordarea clădirii din Sfânta Ecaterina, actualul imobil unde funcționează facultatea, dar, pentru că nu era vacant, s-a propus identificarea unor spații ale Seminarului Central. Vezi: BULAT, Gheorghe-Toma. 75 de ani de la

Ortodoxă, menționează făcută în propunerea de buget a facultății pentru anul 1886-1887. Deoarece Facultatea de Teologie, până la finele sec. XIX, nu avea un statut clar, biblioteca nu putea desfășura achiziții de carte, ceea ce a condus la lansarea unui apel din partea Episcopului Gherasim Timuș al Argeșului, pentru ca biblioteca să fie dotată cu mijloace materiale necesare. Acest lucru a fost semnalat și de către corpul profesoral, lui Titu Maiorescu, în vremea când acesta era Rector al Universității⁶. Pe lângă problemele materiale, BFTO resimțea și problema personalului de specialitate, care avea să își găsească rezolvare abia în a doua decadă a sec. XX⁷.

Deja în această perioadă Facultatea parcurgea, alături Biserica Ortodoxă Română, cel mai însemnat moment, acela prin care căpătase statutul de Patriarhie. În acest context, Patriarhia Română a preluat Internatul facultății, cu tot patrimoniul și inventarul acestuia. Cu această ocazie, are loc și prima reorganizare a BFTOB, pentru a răspunde noii provocări, similare cu desființarea bibliotecii care funcționa în cadrul internatului. Pentru a răspunde acestei provocări, consiliul profesorilor decide ca fiecare catedră să înființeze câte o bibliotecă și în lipsă de publicații, profesorii au fost primii care au contribuit la organizarea acestora⁸.

Pentru a se putea gestiona configurarea noii Bibliotecii, consiliul facultății alege pe Teodor M. Popescu drept responsabil „cu direcțiunea” Bibliotecii, începând cu anul 1929⁹. Anterior acestei numiri, Facultatea va fi primit, în urma unei solicitări emise de noul Rector, marele istoric Nicolae Iorga, fonduri și o sală proprie în clădirea Universității¹⁰. Astfel, mandatul lui Teodor M. Popescu începe prin organizarea Bibliotecii în noua sală, transformând-o în Biblioteca Centrală a Facultății (în continuare BCF). Din acest moment până la instaurarea regimului comunist de stat, Biblioteca funcționează ca o structură organizată a facultății, cu spațiile proprii și administrată exclusiv de Facultate.

întemeierea Facultății de Teologie din București. În: *Biserica Ortodoxă Română*, anul LXXV, nr. 11-12 (1957), București: IBMBOR, 1957, p. 1081.

⁶ Prin Adresa nr. 56/31 mai 1893, către Rectorul universității, la acea vreme Titu Maiorescu, la pct. 1, se solicită urgentarea dobândirii unui statut juridic al facultății care să permită primirea donațiilor materiale. Dar și un venit de 1.000 lei pentru achiziția materialelor de studiu, conform necesităților (BULAT, Gheorghe-Toma. *Op. Cit.*, p. 1117).

⁷ BULAT, Gheorghe-Toma. *Op. Cit.*, p. 1181. Cu privire la personalul administrativ al Facultății de Teologie, vezi: *Universitatea din București: 1925-1926*, Tipografiile Române Unite, București, 1927, p. 85, unde sunt menționați custozi N. Todicescu până la febr. 1926, apoi încadrat pe postul de secretar prin adresa ministerului nr. 17120/1926 și Fl. Gâldău din februarie 1926, numit prin adresa ministerului nr. 17125/1926. De asemenea, pentru anul 1927, vezi: *Universitatea din București: 1926-1927*, p. 87. Aici sunt menționați drept custozi Fl. Gâldău până la 1 martie 1927, care apoi este numit pe postul de secretar și, apoi de la 1 martie 1927 Negoită Tănase, ambii numiți prin adresa ministerului nr. 31616/1927, însă în anul 1928 postul de custode ocupat de Negoită Tănase este desființat și acesta este încadrat pe post de ajutor de secretar, începând cu 1 ianuarie 1928. În: *Universitatea din București: 1927-1928*, Ramuri, Craiova, 1928, p. 55.

⁸ MANOLACHE, Teodor M. Biblioteca Facultății de Teologie din București. În: *Studii Teologice*, anul V (1934-1936), pp. 123-124. Acest lucru este menționat și în: *Universitatea din București: 1926-1927*, p. 89. Cu privire situația internatului Facultății de Teologie, se pare că au existat divergențe între Patriarhie și Institutul Teologic al Facultății, din pricina fondului donației Maria Uța Șchipopescu, ceea ce poate reprezenta unul dintre motivele trecerii acestuia în patrimoniul Patriarhiei. Senatul Universității din București răspunde Patriarhiei faptul că Institutul reprezintă anexă a Facultății, în: *Anuarul Universității din București: 1929-1930*, Tipografia Bucovina, București, 1931, p. 35.

⁹ BULAT, Gheorghe-Toma. *Op. cit.*, p. 1187. T.N. MANOLACHE. *Op. cit.*, p. 124.

¹⁰ BULAT, Gheorghe-Toma. *Op. cit.*, p. 1186.

Instalarea regimului comunist de stat, în 1947, se răsfrânge și asupra învățământului religios. În urma promulgării Legii 87/1948, prin raționalizarea învățământului religios, Facultatea devine Institut de Grad Universitar. În acel moment, prin unificarea Facultății de Teologie de la București cu cea de la Suceava, este preluat tot inventarul mobil și imobil al Facultății de Teologie de la Suceava, inclusiv și fondul de carte¹¹. În perioada imediat următoare, în 15 octombrie și 24 decembrie 1948 este preluat și inventarul Seminarului central, adică și fondul de carte al Seminarului din strada G. Coșbuc. Biblioteca, în urma reformei educaționale propusă de regimul comunist, a însemnat în momentul respectiv rezultatul unificării bibliotecilor a Facultății de Teologie de la București, a Internatului, a Facultății de Teologie din Suceava și a Seminarului Central.

În urma căderii regimului comunist, Facultatea a fost reintegrată în Universitatea din București, începând cu anul universitar 1991-1992¹². Biblioteca devine una specializată, universitară, și în cadrul Facultății se deschide și o filială a Bibliotecii Centrale Universitare *Carol I*. Biblioteca a rămas în cadrul Facultății, iar funcționarea acesteia nu a fost întreruptă. Inițial s-a încercat întocmirea unei evidențe electronice, din mărturiile părinților profesori s-ar fi întâmplat la începutul anilor 2000. Ulterior, această evidență electronică a fost preluată prin import în primul proces de informatizare a bibliotecii, acțiune desfășurată prin implementarea softului de bibliotecă *Softlink Liberty 3*. În acel moment s-a înființat și o Sală de lectură, care poartă numele fostului Director al Bibliotecii centrale a facultății și prodecan al acesteia, Teodor M. Popescu. Despre această perioadă nu sunt păstrate informații scrise, arhivă pentru Bibliotecă nu s-a păstrat iar informațiile pot fi reconstituite doar din mărturiile părinților profesori. Este cunoscută, totuși, organizarea bibliotecii pe secții, anume Sala de lectură *TM Popescu*; Sala de lectură înființată la parter în cadrul secției de împrumut, care găzduia și cataloagele tradiționale; cele trei depozite de carte, organizate de fonduri și domenii; sala denumită *Oficiul bibliotecarilor*; Sala în care sunt depozitate *Colecții*, folosită pentru o perioadă de timp și drept sală de consiliu a facultății și Secția de reviste, găzduită în fosta Casă a profesorilor. Între timp, arhiva electronică din softul *Liberty 3* a fost parțial pierdută, iar sălile au fost reorganizate. Din fondul de publicații, aproximativ 5.000 de exemplare au fost transferate la Biblioteca Sfântului Sinod.

O ultimă reorganizare a Bibliotecii se află în desfășurare, iar în urma acesteia Biblioteca a fost denumită *Ecclesia*, prin binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Prin această reorganizare s-a reconstituit o parte din arhiva electronică, a fost achiziționat un alt soft de bibliotecă în care s-a importat această arhivă recuperată și fondul de publicații a început să fie recatalogat și reinventariat, în format electronic. Secțiile au fost comasate, având în prezent *Sala de lectură TM Popescu*, *Centrul de comunicare a colecțiilor*, unde se regăsesc Sala cataloagelor tradiționale, *Centrul de Împrumut*, *Depozitele de carte* și *Sala Colecțiilor speciale Alexandru Elian*, fosta sală de

¹¹ *Ibidem.*, p. 1207.

¹² Pentru perioada 1989-2012, regretatul Pr. Adrian Gabor are redactat un studiu publicat în: *Istoricul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” ...*, pp. 121-179.

consiliu. *Secția de reviste* a fost, pentru scurtă perioadă, desființată, publicațiile fiind transferate în facultate, în balconul sălii de lectură.

3. Informatizarea Bibliotecii și accesul modern la colecțiile acesteia

BFTO a întâmpinat, de-a lungul existenței sale, o serie de organizări ale colecțiilor astfel încât să corespundă, pe de-o parte, exigențelor procesului didactic dar, pe de altă parte, și contextului istoric din România comunistă. Prima organizare pe principii biblioteconomice s-a întâmplat odată cu înființarea BCF, imediat după trecerea Institutului în patrimoniul Patriarhiei Române. Anterior acesteia, despre prelucrarea fondului documentar al bibliotecii care era găzduită în cadrul Internatului, nu se cunoaște decât faptul că era înregistrat într-un catalog, care, din păcate, în prezent nu poate fi accesat sau reconstituit.

În urma numirii teologului Teodor M. Popescu ca responsabil al BCF, aceasta a fost organizată pe sistemul german, adică s-au centralizat bibliotecile de seminar constituite de profesorii care predau seminarii¹³.

Pentru funcționarea optimă a BCF, începând cu 1929, s-au tipărit registrele necesare, fișe și buletine de împrumut, s-au înregistrat și inventariat toate cărțile și revistele și au fost depozitate în dulapuri speciale în funcție de mărime. Prin această organizare, s-a dorit ca fondul de publicații să fie prelucrat „pe specialități”, însă spațiul de depozitare nu permitea acest lucru și s-a optat pentru prelucrarea „după mărime și cotă¹⁴, adoptându-se sistemul universal al clasificății zecimale¹⁵, după normele stabilite de *Institutul Internațional de Bibliografie* de la Bruxelles”. Fondul documentar era notat în două cataloage, unul alfabetic, compus din fișele autorilor, ale coautorilor, traducătorilor și a prefațatorilor, dacă era cazul și un alt catalog sistematic, compus din fișe organizate în funcție de „specialitatea cuprinsului”¹⁶. Odată cu elaborarea Regulamentului, BCF a funcționat, până la reorganizarea învățământului teologic, precum marile biblioteci ale țării.

În urma comasării bibliotecilor Facultății de la București, Facultății de la Suceava, Internatului teologic de la București și a Seminarului Central, structura rezultată preluat și organizat fondul documentar pe aceleași principii aplicate în BCF, întrucât Biblioteca Institutului a preluat și personalul care a activat în cadrul BCF. Aceasta reprezintă o a doua organizare a bibliotecii, sub supravegherea Patriarhiei și a Sfântului Sinod.

¹³ *Ibidem.*, p. 56.

¹⁴ Ca parte integrantă a procesului de topografiere a documentelor de bibliotecă, *Cota* este un instrument de așezare și regăsire a documentelor în bibliotecă. Pentru descrierea sistemelor de cotare, a se vedea: POPESCU, Cristina. Evidența, gestiunea și organizarea colecțiilor. În: REGNEALĂ, Mircea (coord.). *Tratat de Biblioteconomie, II, partea a I-a: Managementul colecțiilor și serviciilor de bibliotecă*, ABR, București, 2014, pp. 313-361.

¹⁵ Clasificarea Zecimală Universală, abreviată CZU, reprezintă cea mai importantă schemă multilingvă de clasificare a tuturor domeniilor cunoașterii și reprezintă cel mai sofisticat instrument de indexare și regăsire a informației, utilizată la nivel mondial. Pentru descrierea CZU, a se vedea: FRÂNCU, Victoria. Indexarea documentelor. În: REGNEALĂ, Mircea (coord.). *Op. Cit.*, pp. 71-91.

¹⁶ T.N. Manolache. *Op. cit.*, p. 125.

O ultimă etapă a organizării colecțiilor o reprezintă încercarea de a informatiza biblioteca facultății, începută în 2004 și continuând până în prezent. Aceasta, la rândul ei, s-a desfășurat în mai mulți pași.

Primul pas îl reprezintă prelucrarea electronică a peste 56.407 exemplare, aproximativ 65% din fondul total al bibliotecii. Această activitate s-a desfășurat în perioada 2004-2006¹⁷. Prin aceasta s-a încercat organizarea colecțiilor în funcție de materii sau specialități, așa cum s-a dorit și în 1929, folosindu-se, așa cum coordonatorul acestui demers a afirmat, un sistem de cotare împrumutat de la biblioteca facultății de teologie romano-catolică, sistem care are la bază Clasificarea universală zecimală. În acest demers au fost tipărite și lipite etichete care aveau notată cota bazată pe acest sistem împrumutat. Această prelucrare a mers în paralel cu sistemul de organizare a colecțiilor care s-a folosit în cadrul Bibliotecii Institutului Teologic de Grad Universitar.

Astfel, s-a reușit întocmirea unei evidențe electronice cu aproximativ 60.000 de repere, conform unui presupus număr de ordine, notat în creion pe publicații. Această evidență electronică a fost realizată prin completarea unor documente electronice tip .txt și, în paralel, din mărturia pr. Georgian Păunoiu, s-a utilizat un soft de bibliotecă denumit *Biblio*.

Al doilea pas, al procesului de informatizare l-a reprezentat importul arhivei electronice, aceea descrisă mai sus, într-un soft integrat de bibliotecă, anume *Softlink Liberty 3*¹⁸. Întrucât nu s-au regăsit multe documente de arhivă cu privire la această achiziție și acest proces, presupunem că s-a întâmplat începând cu anul 2009, datorită achizițiilor care s-au făcut, anume etichete cu coduri de bare, carduri PVC și imprimantă color, folosite pentru a printa permisul de acces la bibliotecă, achiziții care fără soft ar fi fost inutile.

În această încercare, publicațiile transferate au primit, în baza numărului de ordine din evidența electronică, un identificator de exemplar – cod de bare, în forma *I0000*, regăsind până astăzi aproximativ 69.000 de coduri de bare aplicate¹⁹. Din păcate, după anul 2014 nu se știe dacă acest soft de bibliotecă a mai fost achiziționat și utilizat în activitatea din bibliotecă. De asemenea, nu sunt informații asupra cum fost exploatat acest sistem, dacă prin intermediul lui s-au circulat publicații, emis permise sau dacă s-au catalogat publicații.

¹⁷ COȘARCĂ, George-Marius (drd). *Op. cit.*, p. 578. În nota nr. 21, se menționează un *Raport de activitate* cu privire la informatizarea bibliotecii, coordonată de Pr. asist. dr. Georgian Păunoiu.

¹⁸ Din documentele disponibile, primul contract semnat de Universitatea din București, pentru Biblioteca Facultății, este înregistrat cu nr. 6587/04.04.2011. Acesta a fost contractat pentru un an întreg, sub formă de abonament lunar. Însă, din emailul transmis în luna februarie a aceluiași an, 2011, către bibliotecarul Ramona Marinescu, reiese că Biblioteca avea deja în exploatare acest soft de bibliotecă și în anii precedenți. Achiziția softului a fost asigurată de Universitatea din București și în anii următori, prin Contractul de prestări servicii nr. 4697/29.02.2012 și Contractul de prestări servicii nr. 9758/20.05.2013.

¹⁹ Din documentele care au stat la baza achizițiilor pentru Biblioteca Facultății, coduri de bare au fost achiziționate, astfel: 50.000 buc. cf Proces verbal predare-primire nr. B18/19.06.2009, intervalul I00001-I50000 și alte 20.000 buc. cf Proces verbal predare-primire nr. B31/19.08.2009, intervalul I50001-I70000. În aceeași procedură de achiziție au intrat și Card PVC 500 buc. și imprimantă color carduri Zebra P330i, cf Proces verbal predare-primire nr. B17/19.06.2009.

Implementarea acestui soft de bibliotecă a coincis cu amenajarea unei săli de lectură amplasată la etajul întâi al imobilului, într-o fostă sală de festivități a facultății²⁰. Amenajarea acesteia a presupus dotarea cu mobilier și rafturi de depozitare, popularea rafturilor cu publicații extrase din depozite și implementarea altui sistemului de cotare, care are la bază sistemul precedent și cu subdomenii noi²¹. Din nefericire, din această încercare de informatizare nu a mai rămas nicio arhivă. Așa cum este cunoscut, în această perioadă a fost amenajată și o filială a Bibliotecii Centrale Universitare *Carol I*, în

²⁰ Amenajarea acestei săli a fost coordonată de Pr. Prof. Dr. Daniel Benga, la acea vreme Prodecan al facultății. Până în 2020, coordonarea bibliotecii a fost realizată de Prodecanul cu atribuții în problemele cu învățământul. Începând cu 2020, coordonarea bibliotecii a fost inclusă în fișa postului Administratorului șef al Facultății.

²¹ Sistemul de cotare are la bază următoarele domenii și subdomenii: **AC** – Artă creștină; **AP** – Artă – patrimoniu; **AR** – Artă românească; **AU** – Artă universală; **B.DEX** – Biblice. Dicționare; **BA** – Biblice. Apocrife, pseudo epigrafi, manuscrise de la Marea Moartă; **BAB** – Biblice. Arheologia, geografia, istoria și civilizația vechiului Israel și ale timpurilor biblice noutestamentare; **BC** – Biblice. Colecții; **BCC** – Biblice. Concordanțe; **BEF** – Biblice. Filologie biblică; **BEM** – Biblice. Ermeneutică biblică; **BG** – Biblice. Generalități; **B.IZ** – Biblice. Izvoare, ediții și traduceri ale Sfintei Scripturi; **BNT.C** – Biblice. Noul Testament. Comentarii; **BNT.M** – Biblice. Noul Testament. Monografii; **BVT.C** – Biblice. Vechiul Testament. Comentarii; **BVT.M** – Biblice. Vechiul Testament. Monografii; **BZ.CIV** – Civilizație și cultură bizantină; **BZ.G** – Bizanț. Generalități; **BZ.I** – Istoria Bizanțului. Studii; **BZ.IZ** – Bizanț. Izvoare; **C** – Catehetică; **CG** – Cultură generală. Varia; **DA** – Dogmatică. Antropologie; **DB** – Dogmatică. Sfintele Taine; **DC** – Dogmatică. Cosmologie; **DE** – Dogmatică. Ecleziologie; **DES** – Dogmatică. Eshatologie; **DF** – Dogmatică fundamentală; **DG** – Dogmatică. Generalități; **DH** – Dogmatică. Hristologie; **DI** – Dogmatică. Istoria dogmelor; **DM** – Dogmatică. Mariologie; **DP** – Dogmatică. Pnevmatologie; **DR.G** – Drept canonic. Generalități; **DR.S** – Drept canonic. Studii; **DS** – Dogmatică. Soterologie; **DT** – Dogmatică. Triadologie; **E** – Estetică; **ECU** – Ecumenism; **FZ** – Filosofie; **IBR.C** – Biserica Ortodoxă Română în comunism; **IBR.CT** – Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Cultură teologică; **IBR.G** – Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Generalități; **IBR.I** – Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Studii; **IBR.IP** – Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Ierarhi și personalități ale BOR; **IBR.M** – Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Monografii. Catagrafi; **IBR.P** – Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Scrieri ale Patriarhilor; **IBU.BL** – Istorie bisericească universală. Biserici locale; **IBU.C** – Istorie bisericească universală. Colecții; **IBU.EM** – Istorie bisericească universală. Biserica în Evul Mediu; **IBU.G** – Istorie bisericească universală. Generalități; **IBU.MC** – Istorie bisericească universală. Biserica în epoca modernă și contemporană; **IBU.P** – Istorie bisericească universală. Biserica primară; **IBU.R** – Istorie bisericească universală. Biserica în timpul Reformei; **IBU.SE** – Istorie bisericească universală. Sinoadele ecumenice; **IC** – Istoria comunismului; **IR.C** – Istoria religiilor. Religii comparate și filosofia religiilor; **IR.EA** – Istoria religiilor. Religiile Europei Antice; **IR.G** – Istoria religiilor. Generalități; **IR.I** – Istoria religiilor. Religiile Indiei; **IR.IS** – Istoria religiilor. Religia islamică; **IR.J** – Istoria religiilor. Religia iudaică; **IR.M** – Istoria religiilor. Melanges. Religii primitive. Religii amerindiene; **IR.OI** – Istoria religiilor. Religiile Orientului Îndepărtat; **IR.OM** – Istoria religiilor. Religiile Orientului Mijlociu; **IRM** – Istoria românilor; **IU** – Istorie universală; **L.CT** – Liturgică. Cărți de cult; **LG** – Liturgică. Generalități; **LR** – Liturgică. Cărți de rugăciune; **LS** – Liturgică. Studii; **MA** – Muntele Athos; **MB** – Morală. Bioetică; **MC** – Morală creștină generală; **ME** – Morală. Etică; **MG** – Morală. Generalități; **MIS** – Misiologie. Generalități; **MIS.L** – Misiologie. Literatură sectară; **MIS.S** – Misiologie. Secte religioase; **MZ** – Muzică bisericească; **O** – Omiletică; **OL** – Omiletică. Literatură străină; **P** – Pastorală; **PED** – Pedagogie; **PED.R** – Pedagogie religioasă; **PSH** – Psihologie; **PT.C** – Patrologie. Colecții; **PT.G** – Patrologie. Generalități; **PT.S** – Patrologie. Studii; **PT.T** – Patrologie. Traduceri și texte patristice; **SOC** – Sociologie; **SS** – Spiritualitate. Tezele de doctorat au contat atribuite în funcție de următoarele domenii: **TD(A)** – Teză de doctorat. Artă; **TD(BIZ)** – Teză de doctorat. Bizanț; **TD(BNT)** – Teză de doctorat. Biblice. Noul Testament; **TD(BVT)** – Teză de doctorat. Biblice. Vechiul Testament; **TD(C)** – Teză de doctorat. Catehetică; **TD(DG)** – Teză de doctorat. Dogmatică; **TD(DR)** – Teză de doctorat. Drept; **TD(ECU)** – Teză de doctorat. Ecumenism; **TD(IBR)** – Teză de doctorat. Istoria Bisericii Ortodoxe Române; **TD(IBU)** – Teză de doctorat. Istorie bisericească universală; **TD(IR)** – Teză de doctorat. Istoria religiilor; **TD(L)** – Teză de doctorat. Liturgică; **TD(M)** – Teză de doctorat. Morală; **TD(MIS)** – Teză de doctorat. Misiologie; **TD(MZ)** – Teză de doctorat. Muzică; **TD(O)** – Teză de doctorat. Omiletică; **TD(P)** – Teză de doctorat. Pastorală; **TD(PED)** – Teză de doctorat. Pedagogie; **TD(PT)** – Teză de doctorat. Patrologie; **TD(SS)** – Teză de doctorat. Spiritualitate; **TD(TS)** – Teză de doctorat. Teologie socială; **TS** – Teologie socială.

baza unui protocol încheiat între Arhiepiscopia Bucureștilor și Biblioteca Centrală Universitară *Carol I.*

Ultimul pas în încercarea de informatizare a bibliotecii se derulează din anul 2019. Dacă în pasul precedent, informatizarea a presupus implementarea softului *Softlink Liberty 3* și amenajarea sălii de lectură, în prezent acest ultim pas presupune reorganizarea întregii Biblioteci. Pentru a descrie această activitate, este necesar să menționăm structura Bibliotecii în momentul începerii și cum s-a configurat, ulterior.

În 2019 Biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă din București era găzduită în două locații. Secțiile care asigurau înscrierea și eliberarea permisului de acces, consultarea cataloagelor, împrumutul la domiciliu, consultarea publicațiilor la sala de lectură și depozitele, funcționau în imobilul facultății. Secția unde se consultau revistele era găzduită în fosta Casă a profesorilor, construită de Petre Gîrboviceanu, care se află lângă imobilul facultății.

Din 2019, la începutul mandatului de decan al Pr. Prof. univ. dr. Ioan Moldoveanu, s-a dorit ca biblioteca să se reorganizeze, pentru a-și îndeplini misiunea de a circula fondul de carte și a deservi comunitatea academică a facultății, a universității și a societății românești. În acest sens, s-a făcut o dare de seamă și s-au stabilit că este nevoie de o verificare a fondului de publicații, deoarece nu toate erau luate în evidență, achiziția unui soft de bibliotecă care să permită înregistrarea și prelucrarea bibliografică a fondului de carte, configurarea catalogului online OPAC al Bibliotecii, înscrierea și eliberarea permisului de acces și circulația publicațiilor, toate în format electronic. De asemenea, s-a dorit ca acestea să fie dublate de elaborarea unui Regulament de organizare și funcționare al Bibliotecii și stabilirea de proceduri de lucru.

Toate aceste aspecte au fost demarate la începutul anului 2020 și, în prezent, cu ajutorul softului integrat de bibliotecă *Qulto biblioteci*, s-au prelucrat, respectând standardele în vigoare, aproximativ 10.000 de exemplare. S-a întocmit o evidență nouă, electronică și, în paralel s-au importat aproximativ 40.000 de înregistrări bibliografice și articole de inventar, care așteaptă să fie prelucrate retrospectiv. Catalogul OPAC are 9.947 înregistrări și au fost înscriși 180 de utilizatori care au primit permis de bibliotecă tipărit pe suport PVC. S-a elaborat un Regulament al bibliotecii care așteaptă să fie aprobat și se lucrează la întocmirea procedurilor de lucru.

4. Concluzii

Așa cum s-a prezentat în studiul de față, Biblioteca Facultății de Teologie a avut o istorie care nu a făcut abstracție de istoria învățământului teologic din România. Studiile despre aceasta nu se opresc aici, întrucât mai sunt multe aspecte de clarificat și care pot scoate la lumină un important exemplu de practică biblioteconomică din istoria biblioteconomiei românești. Fondul info-documentar încă așteaptă să fie analizat și, din observațiile recente, acesta pare a fi de o importanță bibliofilă semnificativă. Deși a început cu un fond mic de publicații, a ajuns una dintre bibliotecile de seamă din Universitatea din București și o importantă bibliotecă universitară.

Aceasta a deservit comunitatea academică și teologică în diferite forme. La început a fost Biblioteca Internatului, care s-a constituit prin donațiile profesorilor sau

ierarhiei bisericii, și, care, a deservit aproape exclusiv studenții interni²². Fondul acesteia a fost alcătuit din multe tipărituri vechi, din categoria *carte veche și rară*, din colecții teologice de importanță crucială pentru aprofundarea studiului teologic.

Putem afirma că adevărata Bibliotecă a Facultății a reprezentat structura înființată de Facultate, în urma preluării Internatului de către Patriarhie, în 1926. Prin centralizarea bibliotecilor de seminarii, aceasta a funcționa ca Biblioteca Centrală a Facultății de Teologie, în baza unui regulament votat de consiliul Facultății în 1930. Prin acest regulament Biblioteca era adusă la același nivel cu Bibliotecile Facultăților din cadrul Universității din București, iar accesul era asigurat tuturor studenților Universității din București, nu doar celor interni.

Momentul regretabil al instaurării regimului comunist, a condus la reorganizarea învățământului teologic și biblioteca devine o bibliotecă teologică centrală, care a preluat mai multe biblioteci teologice din țară. În acel moment, putem spune că aceasta a devenit o bibliotecă centrală cu rol metodologic printre bibliotecile institutelor teologice. În prezent, Biblioteca *Ecclesia* este moștenitoarea tuturor structurilor info-documentare precedente.

În acest sens, se pare că la momentul trecerii Internatului Facultății sub administrarea Patriarhiei, când s-a preluat patrimoniul de către Patriarhie biblioteca avea un fond de aproximativ 16.000 de exemplare. În urma configurării noii biblioteci, în 1936, biblioteca, după aproximativ 6 ani de la înființare, a avut un fond de 12.572 de exemplare, comparându-se cu Biblioteca Facultății de Litere, înființată în 1910, care avea un fond de 18.403 exemplare. În urma restructurării învățământului teologic, sub regimul comunist de stat, biblioteca a avut un fond de 21.145 de exemplare, iar în prezent fondul de publicații însumează aproximativ 140.000 de exemplare tipărituri tip monografie și publicații seriale.

Deși în prezent Biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă nu are dimensiuni considerabile, fondul de publicații are caracter enciclopedic și face ca aceasta să reprezinte un tezaur enciclopedic viu al culturii teologice universale și românești și, pe drept, poate fi comparată, într-o oarecare măsură, cu Biblioteca Academiei Române. Următorul pas în vederea adaptării acestei structuri info-documentare la noile tendințe în domeniul biblioteconomiei, dar și prin faptul că învățământul teologic nu mai este unul centralizat, ci subordonat Universităților și eparhiilor unde facultățile funcționează, se pot configura interconectări ale bibliotecilor teologice universitare, sub formă de consorții, pentru a se putea accesa, în mod partajat, fondurile info-documentare ale acestora.

Bibliografie generală

ANUARUL [Universității din București pe anul]1892-1893. București: Editura Lito-tipografiei Carol Gobl, 1893.

ANUARUL Universității din București: 1931-1932. Vălenii-de-Munte: Așezământul Tipografic „Datina Românească”, 1933.

ANUARUL Universității din București pe anul școlar 1912-1913, XXI (1913).

²² MANOLACHE, Teodor N. *Op. cit.*, p. 124.

- ANUARUL Universității din București: 1929-1930*. București: Tipografia Bucovina, 1931.
- AVRAM, Ovidiu-Ionuț (drd.). Biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă din București. O analiza istorică din perspectivă biblioteconomică. În: *ANUARUL Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” pe anul 2021, anul XXI-2021, 2022*, BERCUS, Constantin I. Administrația Facultății de Teologie din București (1881-1948). În: *Biserica Ortodoxă Română*, anul C (1982), nr. 9-10. pp.
- BULAT, Gheorghe-Toma. 75 de ani de la întemeierea Facultății de Teologie din București. În: *Biserica Ortodoxă Română*, anul LXXV, nr. 11-12 (1957), București, 1957, pp. 1070-1251.
- FRÂNCU, Victoria. Indexarea documentelor. În: *Tratat de Biblioteconomie, II, partea a I-a: Managementul colecțiilor și serviciilor de bibliotecă*. București: ABR, 2014. pp. 71-91.
- GABOR, Adrian (coord.). *Istoricul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” a Universității din București*. București: Basilica, 2013. pp. 679.
- MANOLACHE, Teodor M. Biblioteca Facultății de Teologie din București. În: *Studii Teologice*, anul V (1934-1936). București: s.n., 1936.
- NEDELCU, Silviu-Constantin. Grija Patriarhului Justinian Marina (1948-1977) pentru bibliotecile teologice. Studiu de caz: biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă din București”. În: *Biblioteca*, serie nouă, anul XXVII (28), nr. 9, 2017. pp.
- POPESCU, Cristina. Evidența, gestiunea și organizarea colecțiilor. În: *Tratat de Biblioteconomie, II, partea a I-a: Managementul colecțiilor și serviciilor de bibliotecă*. București: ABR, 2014. pp. 313-361.
- REGULAMENTUL de organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ pentru pregătirea personalului bisericesc și recrutarea Corpului Didactic din Patriarhia Română. În: *Biserica Ortodoxă Română*, an LXX (70), nr. 9-10, 1952. pp.
- ȚUȘCANU, Aurel-Florin. Profesorul Petre GÂRBOVICEANU (1862-1934): o viață închinată școlii și bisericii. În *Analele Liceului „Vasile Conta” Târgu-Neamț*, nr. 1/2020, pp. 194-204: [on-line] [accesat 01 decembrie 2021]. Disponibil pe internet la adresa: <http://revistadeistorielvc.ro/wp-content/uploads/2021/04/Aurel-Florin-%C8%9Auscanu.pdf>
- UNIVERSITATEA din București: 1927-1928*. Craiova: Ramuri, 1928.